

Planlast en werkdruk kunnen beter

Het aantal vacatures waarvoor geen leerkracht wordt gevonden, is dermate hoog, dat in veel scholen de werkdruk op de kleuteronderwijzers en onderwijzers tastbaar toeneemt. Het tekort aan leerkrachten kan op korte termijn niet opgelost worden. De vermindering van de werkdruk daarentegen kan wel binnen de kortste keren worden gerealiseerd.

Focussen op kerntaken

Leerkrachten basisonderwijs worden met te veel bijkomende taken opgezadeld. Dat blijft een oud zeer. Veel taken zijn in meer of mindere mate nog te verdedigen. Andere taken zoals middagmaaltoezicht of langere voor- en nabewakingen zijn door de regelgeving uitgesloten en mogen niet in de functiebeschrijving van het personeel van het basisonderwijs worden opgenomen. Zij kunnen dus niet opgelegd worden.

Een correcte toepassing van de regelgeving kan al veel ongenoegen uit de wereld helpen. In het syndicaal overleg op school kunnen daarover duidelijk afspraken worden gemaakt.

Versoberen is nodig

Een klacht die steeds luider klinkt, is dat een zee van tijd moet besteed worden aan (te veel) vieringen, (te veel) projecten, (te veel) werkgroepen, ... Meewerken aan initiatieven van het oudercomité komt daar ook nog bij. Soms drijft de concurrentie tussen scholen het aantal initiatieven op. Geen wonder dat personeelsleden dan afhaken.

Van de directeurs mag verwacht worden dat zij voorkomen dat taken zich opstapelen. Zij moeten de overbevraging van het personeel doen stoppen. Wij willen dat in de scholen een debat wordt gevoerd over wat de kerntaken zijn en welke andere opdrachten binnen een normale taakbelasting kunnen opgenomen worden. Wat de druk overmatig doet toenemen, moet worden afgevoerd. Nieuwe - zelfs interessante - projecten moeten voor de uitvoering desnoods wachten tot iets anders werd beëindigd.

Het is immers een gekend verschijnsel dat nieuwe initiatieven op de bestaande worden gestapeld en dat zelden of nooit gesnoeid wordt in lopende projecten.

Voor onze syndicaal afgevaardigden is de vermindering van de werkdruk een kanjer van een uitdaging!

Contacturen beperken

In het secundair onderwijs bestond al lang de trend om meer leerkrachten te besteden aan klasoverstijgende taken. Ook in het basisonderwijs is dat inmiddels het geval. Ook daar worden meer en meer uren ingezet voor activiteiten die niet rechtstreeks de leerlingen ten goede komen. Dat heeft als gevolg dat minder leerkrachten beschikbaar zijn voor de activiteiten met leerlingen. Meer contacturen verhogen eveneens de werkdruk. Wij hebben de maximumprestaties al enigszins kunnen beperken: tot 26 lestijden in het kleuteronderwijs en 27 in het lager onderwijs. Maar dat volstaat niet. De maximumprestaties moeten verder worden verminderd en de plage moet worden beperkt tot één uur. We willen ook dat de uren die bestemd zijn voor de leerlingen, integraal aan hen worden besteed.

Prestaties afbakenen

De voorbije twintig jaar kwam zowat in elke onderwijs-cao het prestatiestelsel van de personeelsleden aan bod. Zo kreeg de correcte afbakening van de prestaties van het onderwijzend personeel herhaaldelijk veel aandacht. Ook het prestatieregime van het paramedisch personeel onderging broodnodige aanpassingen.

De plage-uren blijven echter een bron van misbruiken. Dat creëert ongenoegen en geeft aanleiding tot oneerlijke concurrentie tussen de scholen. Daarom moet de plage op termijn worden beperkt tot één uur.

Met cao 4 werden de plage-uren voor syndicaal afgevaardigden afgeschaft. Maar dat is slechts een minimale erkenning van hun vakbondswerk als volwaardig onderdeel van hun prestaties.

De planlast rijst de pan uit

Leerkrachten besteden veel tijd aan het plannen, aan het uitwerken van week-, maand- en jaarplannen en aan het uitschrijven van rapporten, verslagen, activiteitenroosters, evaluaties, ... De schoolagenda moet uitgebreid worden ingevuld. De creativiteit (dat is niet hetzelfde als de realiteitszin of de zin voor efficiëntie) van de opdrachtgever is daarvoor bepalend. De overheid, in casu de inspectie, is daar niet verantwoordelijk voor, want onbevoegd! Ontelbare bomen sneuvelden al voor uitvoerige schriftelijke rapporteringen over de vorderingen van de kinderen. Is het niet de hoogste tijd dat die sterk versoberd worden? Wordt het niet tijd voor *tastbare* resultaten?

De uitvoering van vorige cao's blijft achter

In opeenvolgende cao's werden maatregelen afgesproken om de werkdruk en de planlast te verlichten. Maar niet altijd resulteerde dat in concreet tastbare resultaten.

Cao 5: een ambitieuze aanzet

Tien jaar geleden werd in cao 5 een ambitieuze aanzet gegeven om de werkdruk en de planlast merkbaar te verminderen. "In een eerste fase zal vanaf 1 september 2000 in het kleuteronderwijs een sterke vermindering van de 'planlast' doorgevoerd worden. Met de inrichtende machten en de representatieve vakorganisaties zal tegen 31 december 2000 een convenant afgesloten worden waarin maatregelen worden opgenomen tot reductie van de administratieve verplichtingen van de scholen, te beginnen met het basisonderwijs. In scholen met veel doelgroepopleidingen kan door een gespreide verhoging van de kredieten voor zorgverbreding, onderwijsvoorrang en anderstalige nieuwkomers de werkdruk in het basisonderwijs worden verlicht." Zo staat het in die cao.

Tegelijk werden bakens uitgezet voor de volgende cao. Daarin zou het accent liggen op de vermindering van de taakbelasting, op het comfort, op de kwaliteit en de herwaardering van het lerarenbe- roep.

Niet alle afspraken werden echter volledig en afdoende uitgevoerd. Zo worden nog steeds aanwendingspercentages op de omkadering toegepast.

Cao 6: protocol ontbreekt nog

Evenmin kwam iets terecht van het in cao 6 afgesproken protocol tussen overheid, vakbonden en koepels van schoolbesturen waarin afspraken zouden moeten worden vastgelegd over niet-lesgebonden opdrachten die aan scholen en leerkrachten kunnen worden opgelegd door de overheid, de inspectie, de begeleidingsdiensten, de administratie, de koepels en de schoolbesturen en de directeurs.

Cao 7: werkdruk verminderen, meer personeel nodig

Vijf jaar geleden werd in cao 7 opnieuw veel aandacht besteed aan de vermindering van de werkdruk en de planlast. Het probleem van de hoge werkdruk werd algemeen onderkend. In cao 7 klonk het zo: *“Voor de personeelsleden van het gewoon basisonderwijs wordt door het inzetten van meer personeel de werkdruk verminderd. Het budget voor het gewoon basisonderwijs wordt verhoogd met een bedrag van 8 miljoen euro. Na onderhandeling kan dat worden omgezet in tewerkstelling voor het kleuter- of lager onderwijs, namelijk voor extra aanwending van kinderverzorgers, kleuteronderwijzers of leermeesters lichamelijke opvoeding. De aanwerving van bijkomende kinderverzorgers en kleuteronderwijzers zal de werkdruk in de kleuterklassen gunstig beïnvloeden. Bijkomende leermeesters lichamelijke opvoeding zullen de werkdruk van de kleuteronderwijzers verlagen en de fysieke conditie van de leerlingen verhogen. In het lokale comité worden, in overeenstemming met de regelgeving betreffende vakbondsonderhandelingen en -overleg, ter voorbereiding van elk schooljaar de algemene regels onderhandeld die inzake het presteren van plage-uren gehanteerd zullen worden.”* Ook de planlast werd onder de loep genomen. Het deed de overheid ertoe besluiten maatregelen te nemen om de planlast voor de personeelsleden te beperken. Ze beloofde te zullen onderzoeken voor welke elementen uit de rondzendbrieven de omzetting in regelgeving m.b.t. de planlastvermindering verantwoord is.

In cao 7 werd tevens bepaald dat de elementen van planlast voorwerp zijn van onderhandeling of overleg

in de lokale comités als regelingen, andere dan de grondregelingen met betrekking tot de arbeidsduur, de prestatie-regeling en de organisatie van het werk. De onderwijsinspectie kreeg hierin ook de opdracht werk te maken van de uitvoering van de bepaling in haar deontologische code om bij de doorlichtingen de belasting van scholen en leerkrachten tot een minimum te beperken. De deontologische code diende te worden onderhandeld.

De overheid nam zich voor in overleg een communicatiestrategie uit te werken die gericht is op het verduidelijken van de verplichtingen van de personeelsleden t.a.v. de overheid, de inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten.

Er zou een werkgroep worden opgericht, samengesteld uit de overheid en de vakorganisaties, die concrete maatregelen inzake planlastvermindering zou uitwerken tegen 1 september 2005. Op die werkgroep zouden te gelegener tijd het gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten worden uitgenodigd.

Nog meer maatregelen

Concreet werden de volgende maatregelen uitgewerkt om de administratieve planlast te beperken. We citeren uit de cao:

■ De VDAB ontwerpt een leerkrachtendatabank waarin alle kandidaat-leerkrachten worden samengebracht. Die databank is een louter bemiddelingsinstrument. Alle kandidaat-leerkrachten kunnen zich in de databank inschrijven. Alle onderwijsinstellingen kunnen er vrijblijvend een beroep op doen.

■ Het departement Onderwijs zal een efficiëntie-onderzoek doen naar de formulieren die personeelsleden tijdens hun loopbaan aan het departement moeten bezorgen. Dubbel gebruik van formulieren wordt afgeschaft.

■ Aangezien er een manifest onevenwicht bestaat tussen de input die gevraagd wordt van onderwijsinstellingen, de reffectatiecommissies en het departement Onderwijs en de output in termen van de resultaten van de reffectatiecommissie, zullen de verplichtingen en de procedures inzake terbeschikkingstelling en reffectatie in een gemengde werkgroep van overheid, vakorganisaties en het gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten, worden besproken en vereenvoudigd.

■ Met de Administratie der Pensioenen worden gesprekken gevoerd om het pensioendossier te beperken tot een elektronisch bestand, dat het departement Onderwijs zal afleveren.

Deze maatregelen zijn grotendeel in uitvoering gebracht. De vakbonden verkregen ook dat regelingsimpactanalyses werden ingevoerd.

In de cao werd dat als volgt verwoord: *“Indien de Vlaamse regering nieuwe taken oplegt aan scholen, instellingen, centra of personeelsleden, dan zal de overheid vanaf 1 januari 2005 een reguleringsimpactanalyse (RIA) opstellen, waarbij op transparante manier met een rapport aan de Vlaamse regering onder meer de effecten van de nieuwe regelgeving voor leerlingen, personeel, scholen, instellingen, centra en besturen worden medegegeeld. Aldus zullen ook het effect inzake taakbelasting en werkdruk en de administratieve lasten in kaart worden gebracht. De reguleringsimpactanalyse zal op geregelde tijdstippen samen met de vakorganisaties worden geëvalueerd. Bij iedere nieuwe opdracht zal er een tegensprekelijk debat worden gevoerd of nieuwe middelen noodzakelijk zijn.”*

Die maatregelen hebben nog te weinig impact op de vermindering van de werkdruk. Dwingender afspraken dringen zich op!

Eisencahier voor cao 9

De vermindering van de werkdruk en de planlast blijft een belangrijke bekommernis. In veel gevallen zijn te veel werkdruk en te grote planlast de oorzaak van ontevredenheid. Daarom moeten maatregelen worden genomen die de werkdruk en de planlast echt verminderen.

In veel gevallen kosten die maatregelen geen geld. De problematiek wordt door ons opnieuw voluit op de onderhandelingstafel gelegd. Overheid en sociale partners moeten alles in het werk stellen om uiteindelijk grote vooruitgang te boeken. Dat komt de aantrekkelijkheid van het beroep zeker ten goede. Positieve signalen over het lerarenambt zullen meer jongeren ertoe aanzetten te kiezen om leraar te worden.

Romain Maes
algemeen secretaris

Taaltoets bij kleuters: onduidelijkheid blijft

Op het einde van de vorige legislatuur besliste de Vlaamse overheid de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs te verstrengen: kleuters die vóór 1 januari van het lopende schooljaar nog geen zeven jaar oud zijn en die minder dan 220 halve dagen in de derde kleuterklas van een Nederlandstalige school aanwezig waren, mogen alleen naar het lager onderwijs indien zij slagen voor een taaltoets die wordt afgenomen door het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB).

De nieuwe regeling zou normaal moeten ingaan vanaf volgend schooljaar, maar de taalproef is nog steeds niet beschikbaar en ook over allerlei praktische aspecten van de test bestaat nog veel onduidelijkheid. Hoe zullen de scholen de afwezigheden moeten registreren? Hoe zullen zij die informatie moeten doorgeven aan het departement? Hoe zal het

CLB de proeven praktisch organiseren in de scholen? Wat moet gebeuren met de kleuters die niet slagen? Hoe zullen de scholen en de ouders worden geïnformeerd over de resultaten van de test? Wat met leerlingen die al zijn ingeschreven in de lagere school, maar toch niet slagen? Wat als het schoolteam een andere mening heeft dan het CLB?

De invoering van de taaltoets dreigt laattijdig en haastig te gebeuren. Dat baart het COV grote zorgen, want het zal de scholen voor tal van problemen plaatsen. Om de scholen grondig te informeren en in staat te stellen zich fatsoenlijk voor te bereiden, moet meer tijd worden uitgetrokken. Wij roepen de overheid op om de invoering van de taalproef met een jaar uit te stellen en eerst alle mogelijke belemmeringen weg te werken.